

**MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI AHLOQIY JIHATDAN
TARBIYALASHDA MILLIY TARIXIY ME'ROSNING O'RNI**

Raxmataliyeva Gulmira O'tkirjon qizi

Toshkent shahridagi Bucheon universiteti magistranti

[*gulmiraabdurahmonova2@gmail.com*](mailto:gulmiraabdurahmonova2@gmail.com)

Uzluksiz ta'lim tizimining asosiy bo'g'ini bo'lgan maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, samarali davlat boshqaruvi tizimini yaratish, maktabgacha ta'lim tashkilotlari davlat va nodavlat tarmog'ini kengaytirish, moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, ularni malakali pedagog xodimlar bilan ta'minlash, maktabgacha ta'lim tashkilotlariga bolalarni qamrab olishni keskin oshirish, ta'lim-tarbiya jarayonlariga zamonaviy ta'lim dasturlari, elektron resurslar va axborot texnologiyalarini tadbiq etish orqali bolalarni har tomonlama intellektual, ma'naviy-estetik, jismoniy rivojlantirish hamda ularni maktabga tayyorlash sifatini tubdan yaxshilash zarur.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining yagona davlat o'quv dasturi bo'lgan "Ilk qadam" takomillashtirilgan davlat dasturida ham maktabgacha yoshdagi bolalarning tayanch kompetensiyalaridan biri bo'lgan ijtimoiy kompetensiyalarini shakllanishida bolaning belgilangan tartib va odob-ahloq qoidalariga rioya qilgan holda tengdoshlari va kattalar bilan birgalikda ishlash qobiliyatlarini shakllantirishdan iboratligi belgilab berilgan.

Ta'lim-tarbiya jarayoniga bolalarni xar tomonlama intellektual, ma'naviy-axloqiy va jismoniy rivojlantirishni ta'minlaydigan zamonaviy ta'lim dasturlari, ilg'or axborot va pedagogika texnologiyalarini joriy etish, ularni maktabga tayyorlash darajasini oshirish, maktabgacha ta'limni boshqarishning zamonaviy standartlarini yaratish maqsadida Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 487 sonli qarori muhim ahamiyat kasb etadi.¹ PF-60 28.01.2022 yildagi 2022-2026 yilga

¹ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 487 sonli 2019 yil Maktabgacha ta'lim tizimiga ilg'or axborot va [pedagogik texnologiyalarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida qaror](http://www.tadqiqotlar.uz)
www.tadqiqotlar.uz

mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasida² 4-bobining 38-39-40 chi maqsadlarida Maktabgacha ta'lim tizimini ta'lim sifati, qamrov darajasi va sifatli budjet maqsadlarining maqsadli va sifatli sarflanishini ta'minlash hamda 42-maqsadida **2026-yilga qadar o'quv dasturlari va darsliklarni ilg'or xorijiy tajriba asosida to'la qayta ko'rib chiqib, amalda joriy etish kabi maqsadlarni o'zida aks ettirgan. Shu jumladan muhtaram Prezidentimiz farmoniga binoan Maktabgacha va Maktab ta'limi Vazirligining birlashuvi juda ko'p o'zgarishlarni o'z ichiga oldi.** Axloqiy tarbiya yagona ijtimoiy tarbiya jarayonining tarkibiy qismi. Jamiyat tomonidan insonlar xulqining boshqarilishiga zarurat ikki o'zaro bog'liq vazifani shart qilib qo'yadi: birinchidan, jamiyat ongida me'yorlar, tamoyillar, ideallar, adolat, ezgulik va yovuzlik kabi tushunchalar ko'rinishida aks etadigan va asoslanadigan axloqiy talablarni ishlab chiqish; ikkinchidan, inson o'z xatti-harakatlarini yo'naltirishi va nazorat qila olishi, shuningdek, ijtimoiy xulqni boshqarishda ishtirok eta olishi, ya'ni boshqa kishilarga talab qo'ya bilishi va ularning xatti-harakatlarini baholay olishi uchun bu talablarni hamda ular bilan bog'liq tasavvurlarni har bir inson ongiga singdirish. Aynan shu ikkinchi vazifa insonda shaxsning tegishli e'tiqod, ma'naviy moyilliklar, his-tuyg'ular, odatlar, barqaror axloqiy sifatlarni shakllantirishdan iborat bo'lgan axloqiy tarbiya orqali hal qilinadi. U yoki bu jamiyatda axloqiy tarbiya jarayonining mazmuni uning maqsadlari bilan belgilanadi. Bu maqsadlar ijtimoiy munosabatlar tavsifi bilan belgilanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni axloqiy tarbiyalash mazmuni bolaning ma'naviy dunyosini, uning ongini, axloqiy hislarini, shaxsiy sifatlari va xulqini tarbiyalash hamda rivojlantirishni taqozo etadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni axloqiy tarbiyalashning asosiy vazifalariga quyidagilar kiradi:

- bolalarda axloqiy his-tuyg'ular va xatti-harakat ko'nikmalarini shakllantirish;
- xulq madaniyati va ijobiy his-tuyg'ularni tarbiyalash;
- axloqiy xulq-atvor ko'nikmalarini rivojlantirish.

² PF-60 28.01.2022 yildagi 2022-2026 yilga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasida
www.tadqiqotlar.uz

Milliy tarixiy merosning farzandlar tarbiyasida tutgan o'rnini ularda axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning tarkibiy qismidir. Milliy madaniyat, an'ana va tarixni o'rganish bolalarda axloqiy e'tiqod va axloqiy tamoyillarni shakllantirishga muhim ta'sir ko'rsatadi.

O'zbekiston sharoitida qadimiy shaharlar, san'at, me'morchilik va an'analar bilan bog'liq boy va rang-barang tarixiy meros yosh avlodni tarbiyalashda muhim o'rin tutadi. Milliy madaniyat va urf-odatlarini, jumladan, keksalarga hurmat, an'anaviy urf-odatlar, milliy liboslar, musiqa, oshxona va tilni o'rganish bolalarga o'z o'tmishini yaxshiroq tushunishga, o'z madaniyatining ildizlari bilan bog'lanishiga va milliy o'zlikni anglab yetishiga yordam beradi.

O'z mamlakati tarixini, jumladan, buyuk davrlar, muhim voqealar va xalq qahramonlarining ishlarini bilish bolalarda mardlik, sadoqat, vatanparvarlik va o'z xalqining tarixiy merosiga hurmat kabi qadriyatlarni o'rganishga yordam beradi. Bu barqaror axloqiy tamoyillar va o'z mamlakati bilan faxrlanish tuyg'usini shakllantirishga yordam beradi.

Milliy madaniyatning o'ziga xosligi va xilma-xilligini tushunish va qabul qilish, shuningdek, farqlarga hurmat va boshqa madaniyatlarga nisbatan bag'rikenglikni rivojlantiradi. Bu xilma-xillikka ongli munosabatni shakllantiradi va bolalarning bag'rikeng va ochiq shaxs sifatida rivojlanishiga yordam beradi.

Shunday qilib, milliy madaniyat, urf-odat va tarixni farzand tarbiyasi kontekstida o'rganish chuqur hissiy-qiyamatli jihatga ega. Bu nafaqat bolalarga o'zini va madaniyatini yaxshiroq tushunishga yordam beradi, balki farqlarga ongli ravishda hurmatni rivojlantiradi, axloqiy qadriyatlarni rivojlantiradi va barkamol jamiyatni yaratishga hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Maktabgacha Pedagogika Toshkent-2019 Sh.A.Sodiqova
2. "Ilk qadam" Takomillashtirilgan Davlat o'quv dasturi 2022 yil 4 fevral

3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 487 sonli 2019 yil Maktabgacha ta'lim tizimiga ilg'or axborot va pedagogic texnologiyalarni joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida qaror
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 487 sonli 2019 yil Maktabgacha ta'lim tizimiga ilg'or axborot va pedagogic texnologiyalarni joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida qarori